

79.

Olga Chiș,
Diana-Crina Marin
Mușata-Dacia Bocoș

Creativitatea în învățământul primar

Ghid
de bune practici

presa
universitară
clujeană

Colecția Paedagogia

CREATIVITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR
Ghid de bune practici

•

Coordonatoare:

OLGA CHIȘ | DIANA-CRINA MARIN | MUȘATA-DACIA BOCOȘ

*Publicarea acestui volum a fost finanțată
prin fondul de Dezvoltare UBB 2023-2024.*

CREATIVITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Ghid de bune practici

Coordonatoare:

OLGA CHIȘ | DIANA-CRINA MARIN | MUȘATA-DACIA BOCOȘ

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2024

**Colecția *Paedagogia* este coordonată
de Mușata-Dacia Bocoș.**

COORDONATORII au contribuții egale.

AUTORII capitolelor au contribuții egale.

ISBN 978-606-37-2298-1

© 2024 Coordonatoarele volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul coordonatoarelor, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

LISTA AUTORILOR

Autori și coordonatori:

Mușata-Dacia BOCOȘ – profesor universitar dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj.

Olga CHIȘ – lector universitar dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj.

Diana-Crina MARIN – lector universitar dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, județul Cluj.

Autori (în ordine alfabetică):

Adina ACHIM – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu” din Cluj-Napoca, județul Cluj.

Maria-Paula BOCOȘ – drd., Departamentul de Anatomie Patologică și Diagnostic Necropsic, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca, județul Cluj.

Ana BORDAN – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Școala Gimnazială „Ioan Vlăduțiu”, județul Mureș.

Iuliana BOGDAN – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Școala Gimnazială „Avram Iancu” din Câmpia Turzii, județul Cluj.

Gabriela Palagia BONTAȘ – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Școala Gimnazială „Artemiu Publiu Alexi” din Sângeorz-Băi, județul Bistrița-Năsăud.

Cecilia Veronica CĂLIN – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.

Ioana-Maria CÂMPEAN – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, dr., Colegiul Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr”, din Cluj-Napoca, județul Cluj.

Adina CÂMPEAN – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic II, drd., Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din Cluj Napoca, județul Cluj.

- Aurora Voichița CECLAN** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Marika Emeșe CÎMPEAN** – director adjunct, gradul didactic I, drd., Colegiul Național „Petru Rareș” din Beclean, județul Bistrița-Năsăud.
- Liana-Florina CERCEȘ** – profesor, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Anastasia-Mălina CIOLOCA** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic definitiv, drd., Liceul Teoretic „Marin Preda” din Odorheiu Secuiesc, Harghita.
- Corina COSTACHE-COLAREZA** – lector universitar dr., Facultatea de Științe ale Educației, Comunicare și Relații Internaționale, Universitatea Titu Maiorescu din București.
- Mara-Grația DEZMIREAN** – asistent univ. drd., Departamentul de competențe transversale, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca, județul Cluj.
- Maria-Elena FETIȚĂ** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Școala Gimnazială Luna, județul Cluj.
- Vasilica Augusta GĂZDAC** – profesor pentru învățământ preșcolar, gradul didactic I, drd., Școala Profesională „Tiberiu Morariu” din localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud.
- Cristina GHIȚĂ** – conferențiar universitar dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București.
- Claudia-Doina GREC** – lector universitar dr. asociat, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj.
- Nicoletta HUȘTIUC** – profesor pentru învățământ preșcolar, gradul didactic I, metodist ISJ Alba, Grădinița cu Program Prolungit Vinerea, județul Alba.
- Rafila-Elisabeta ILOVAN** – profesor de limba și literatura română, gradul didactic definitiv, dr., Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Năsăud, județul Bistrița-Năsăud.
- Adina Alina JECAN** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic II, Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Anisia Elena JUCAN** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Colegiul Național „George Barițiu” Cluj-Napoca, județul Cluj.

- Silvia-Alexandrina JUCAN** – profesor, gradul didactic I, dr., Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Miron Ionescu” din Cluj-Napoca, județul Cluj.
- Maria-Cristina MANEA** – profesor pentru învățământ preșcolar, gradul didactic I, drd., Școala Gimnazială „Mircea Sântimbreanu” Brad, județul Hunedoara.
- Daniel MARA** – profesor universitar dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, județul Sibiu.
- Elena-Lucia MARA** – profesor universitar dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, județul Sibiu.
- Nicoleta-Eugenia MESEȘAN** – profesor, gradul didactic I, dr., Colegiul Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr” din Cluj- Napoca, județul Cluj.
- Silvia Andreea MOISIL** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic II, Școala Gimnazială „Enea Grapini” Șanț, județul Bistrița-Năsăud.
- Melania-Carmen MOLDOVAN** – profesor, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Mihaela-Gabriela NEACȘU** – conferențiar universitar dr., Facultatea de Științe ale Educației, Științe Sociale și Psihologie, Universitatea Națională de Știință și Tehnologie POLITEHNICA București – Centrul Universitar Pitești.
- Geanina-Silvia OȘAN** – profesor, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Veronica PANDEA** – învățător, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Corina PANȚEL** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Școala Gimnazială „Emil Isac” Cluj-Napoca, județul Cluj
- Georgeta PÂNIȘOARĂ** – profesor universitar dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București.
- Ioana Raluca PETRAN** – profesor, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Adriana POMÎRLĂ** – profesor, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.

- Ana-Maria PURCAR** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic definitiv, drd., Liceul Teoretic „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca.
- Dana RAD** – conferențiar universitar dr., Departamentului de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad.
- Ramona RĂDUȚ-TACIU** – conferențiar universitar dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj.
- Lidia-Bianca SABOU** – studentă, anul II, PIPP, UVVG Arad, filiala Satu-Mare.
- Sandra SABOU** – studentă, anul II, PIPP, UVVG Arad, filiala Satu-Mare.
- Diana-Elena SÂRB** – conferențiar universitar dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”.
- Diana SÎNTIUAN** – profesor, gradul didactic I, Liceul Teoretic „Pavel Dan” din Câmpia Turzii, județul Cluj.
- Stanca-Dacia SURD-BĂRĂIAN** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, Școala Gimnazială „Ioan Opriș” din Turda, județul Cluj.
- Irina-Mihaela TRIFAN** – lector universitar dr., Facultatea de Științe și Litere „Petru Maior”, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, județul Mureș.
- Dorin TRIFF** – dr., cadru didactic asociat, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș.
- Zorica TRIFF** – lect. univ. dr., Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș.
- Mihai Paul UNGUREANU COVĂSAN** – profesor pentru învățământ primar, gradul didactic I, inspector școlar de specialitate – învățământ primar, Inspectoratul Școlar Județean Mureș.

CUPRINS

LISTA AUTORILOR.....	5
INTRODUCERE	13
CAPITOLUL I. CREATIVITATEA UMANĂ. REPERE TEORETICE	15
I.1. Creativitate în educație. Delimitări conceptuale	15
I.2. Creativitatea – Analize din perspective științifice, legislative și acționale.....	19
I.3. Strategii educaționale eficiente de dezvoltare a creativității în educația timpurie	25
I.4. Creativitatea ca factor cheie în învățământul primar. Explorare conceptuală și implicații educaționale.....	37
I.5. Educabilitatea creativității în învățământul primar	45
I.6. Creativitatea – caracteristică esențială a elevilor supradotați	52
I.7. Conduita creativă a învățătorului – premisă în modelarea gândirii critice și creatoare a elevului	66
I.8. Necesitatea stimulării gândirii critice a școlărilor mici	69
I.9. Instrumente educaționale pentru dezvoltarea creativității copiilor	74
I.10. Aplicații digitale care pot fi utilizate pentru a stimula creativitatea școlărilor mici.....	79
CAPITOLUL II. RELAȚIA DINTRE MINDFULNESS ȘI CREATIVITATE	85
II.1. Mindfulness în educație	85
II.2. Mindfulness. Modalități de exersare a abilităților și de antrenare a creativității	94

CAPITOLUL III. STIMULAREA CREATIVITĂȚII DIDACTICE PRIN INTERMEDIUL DISCIPLINELOR DE STUDII OBLIGATORII ... 99

III.1. Activitățile didactice integrate, mijloc contributiv la dezvoltarea creativității elevilor. Exemple de bune practici aplicabile la clasa I	99
III.2. Importanța dezvoltării creativității elevilor de clasa a III-a și a IV-a, în cadrul orelor de „Limba și literatura română”	146
III.3. Explorarea textelor narative. Perspective în universul creativității	153
III.4. Lecția de creație în învățământul primar. Particularități specifice.....	161
III.5. Compunerile școlare – mijloc de cultivare și stimulare a creativității elevilor din ciclul primar	170
III.6. Lectura, mijloc de stimulare a creativității elevilor	176
III.7. Abordarea interdisciplinară și învățarea creativă în studiul matematicii, în învățământul primar	195
III.7. Stimularea creativității elevilor prin rezolvarea și compunerea de probleme matematice.....	202
III.8. Jocul didactic în orele de „Matematică și explorarea mediului”	214
III.9. Predarea istoriei prin demersuri creative	217
III.10. Stimularea creativității elevilor în cadrul orelor de geografie și istorie.....	231
III.11. Stimularea creativității elevilor în cadrul lecțiilor de geografie	235
III.12. Stimularea creativității elevilor de vârstă școlară mică prin activitățile de educație muzicală	238
III.13. Idei de scenarii didactice valorificabile în cadrul orelor de „Dezvoltare personală”	249
III.14. Jocuri didactice care pot fi organizate la orele de „Dezvoltare personală” și „Comunicare în limba română”	256
III.15. Stimularea creativității elevilor la orele de religie.....	259

CAPITOLUL IV. DISCIPLINE OPȚIONALE CARE STIMULEAZĂ CREATIVITATEA ELEVILOR	263
IV.1. Discipline opționale cu curriculum național, care contribuie la dezvoltarea creativității elevilor	263
IV.2. Prezentarea programei școlare pentru disciplina opțională „Imaginația în zbor”	269
IV.3. Prezentarea programei școlare pentru disciplina opțională „O fermă de calcule”	282
CAPITOLUL V. STIMULAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR PRIN ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE	289
V.1. Activitățile extracurriculare bazate pe scrierea de povești – Pretexte didactice pentru a stimula creativitatea elevilor din învățământul primar.....	289
V.2. Compunerea de poezii, mijloc prin care poate fi stimulată creativitatea elevilor. Prezentarea unui atelier de scriere creativă	300
V.3. Realizarea de benzi desenate – activitate apreciată de elevii din învățământul primar.....	307
CAPITOLUL VI. PROIECTELE EDUCAȚIONALE – MIJLOC DE STIMULARE A CREATIVITĂȚII ELEVILOR.....	311
VI.1. Prezentarea proiectului județean „Creativity at Work”	311
VI.2. Prezentarea Simpozionul județean de proiecte caritabile „Făuritorii de fapte bune”	321
VI.3. eTwinning și dezvoltarea creativității	330

CAPITOLUL VII. DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ÎN CONTEXTUL DIZABILITĂȚII	353
CAPITOLUL VIII. FEEDBACK-UL EFICIENT. STRATEGII VALORIFICABILE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR.....	365
CAPITOLUL IX. REFLECȚIE ȘI CREATIVITATE ÎN CONTEXTUL EVALUĂRII DIDACTICE.....	375

INTRODUCERE

Cartea se adresează profesorilor pentru învățământ primar și studenților și conține exemple de bune practici prin care poate fi antrenată și dezvoltată creativitatea școlărilor mici.

În primele două capitole ale acestei cărți, sunt incluse, predominant, repere teoretice. În capitolul III, sunt prezentate idei de activități didactice care pot fi realizate la diverse discipline de studiu, cu scopul de a dezvolta imaginația școlărilor mici. În cadrul cărții, sunt prezentate titluri ale unor discipline opționale, care ar putea fi propuse spre studiere elevilor din învățământul primar, cu scopul de a le antrena creativitatea. De asemenea, pe parcursul celorlalte capitole, sunt prezentate activități extracurriculare, proiecte educaționale și scenarii didactice elaborate de practicieni cu experiență în domeniul educațional.

Informațiile prezentate sunt valoroase, deoarece descriu strategii de lucru care și-au dovedit eficiența în timp. La elaborarea acestei lucrări, au participat practicieni din învățământul primar, cadre didactice care activează în învățământul preuniversitar și cercetători în domeniul „Științe ale Educației”.

Studii recente au evidențiat rolul important al instituțiilor de învățământ în dezvoltarea creativității elevilor. Creativitatea este o abilitate transversală necesară absolvenților, pentru o bună integrare pe piața muncii și pentru a face față provocărilor vieții.

Lucrarea de față evidențiază rolul important al antrenării sistematice a creativității elevilor, al valorificării strategiilor și metodelor didactice activizante, al învățării creative prin cooperare și al individualizării instruirii.

Cartea conține o serie de proiecte de activități didactice elaborate de practicieni în învățământul primar. Scenariile didactice prezentate, realizate prin valorificarea experienței profesionale a cadrelor didactice care au

colaborat la realizarea acestei cărți, sprijină dezvoltarea creativității elevilor. De asemenea, au fost descrise idei de jocuri și activități prin care poate fi dezvoltată gândirea creativă a elevilor, care pot fi valorificate, cu succes, în practica educațională, prin preluare sau adaptare didactică.

ISBN: 978-606-37-2298-1